

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Starptautiskie aspekti lauksaimniecībā

14. un 15. septembrī 2016. Briselē

Izskatāmie jautājumi:

1. Darba kārtības apstiprināšana;
2. Sagatavošanās CDG vadītāja vēlēšanām;
3. PTO sarunu esošā situācija, DG TRADE ziņojums;
4. G20 secinājumi, ziņojums no Ķīnas pārstāvja;
5. Viedokļu apmaiņa par Mercosur sarunām;
6. Progress citu valstu tirdzniecības sarunās;
7. Viedokļu apmaiņa par eksporta kredītiem un garantijām, DG AGRI;
8. Viedokļu sagatavošana darba grafikam CDG Starptautiskie aspekti lauksaimniecībā;
9. Citi jautājumi.

Darba kārtības apstiprināšana, pamata izvirzītie sarunu temati un uzdevumi ir eksporta kredīti, tirdzniecības līgumi TTIP, CETA, Mercosur, Āfrikas valstis.

Vadītāju vēlēšanas, pagaidām izvirzītais kandidāts Nikolaus MORAWITZ (AT).

Darba grupas (DG) vadītājs uzsver, ka politika un šie jautājumi pamatā ir valdības līmeņa darbs, kur īpaši ir jāpievērš uzmanība pārtikas drošībai, tirdzniecībai, kā arī saistībai ar privāto sektoru, tāpat kā jāizvērtē l/s produktu audzēšanas potenciāls, kāds tas ir, jaunās tehnoloģijas, kā un kur tās labāk pielietot un ieviest, jāpalielina kooperācija starp asociācijām.

Eiropas Savienības (ES) valstu Kongress – pamata diskusijas ir plānotas par jaunajām tehnoloģijām.

Tāpat tiek uzdots jautājums vai mūsu darba grupai ir jābūt vairāk iesaistītai G20 jautājumu risināšanā? Nepieciešama ciešāka saikne ar dalībvalstu (DV) ministrijām veidojot politiski nozīmīgus viedokļus.

1. Tirgus Eksporta kredīti (DG Agri KTO pārstāvis)

Neliels ieskats par valstīm, kuras izmanto eksporta kredītus, kā piem. LV,LT, EE,DK, FI, SL, kur pēdējos 2 gadus tie nav izmantoti pietiekoši efektīvi. Savukārt 74 mljrd. dolāru apjomā ASV ikgadus finansē savu eksportu, tāpat šos instrumentus izmanto Austrālija, Kanāda, Turcija, Krievija, ASV, Malaizija, Peru, Ķīna.

Tādējādi ES investīciju bankai tika izteikts priekšlikums strādāt ar eksporta kreditēšanu un veidot jaunu atbalsta programmu. Tai būtu jābūt stingri regulētai likumdošanai, kā arī balstoties uz Nairobi paketes izvērtēšanu – riska faktori, limiti, nozares.

Savukārt eksporta kredītu garantijas un apdrošināšana – instruments, kas balstās uz valdības iniciatīvu. Nevienš eksportētājs neņems eksporta kredītu, ja nebūs valsts garantijas un apdrošināšanas.

ES ir ļoti limitēta eksporta finansēšana, aptuveni 3 mljrd.EUR, kas ir 0.05% no ES eksporta.

Nepieciešams pārskatīt pamata (*Default*) izmaksas, kur eksports ir riskantāks, kā arī nospraust programmas virzienus.

Šobrīd esošie DV eksporta kredīti nav tieši saistīti ar ES shēmu. Eiropas Investīciju banka fokusējas uz maziem un vidējiem uzņēmumiem. Darba grupā tiek uzdots jautājums Dalībvalstīm – Vai šī ES shēma varētu būt noderīga un kādām jābūt pamata vadlīnijām attiecībā uz eksporta kredītiem, vai tās ir piemērotas specifiskiem sektoriem, vai īpašiem apgabaliem? Nepieciešamas atbildes no visiem, tiek veidotas īpašas aptaujas eksportētājiem.

Tika pacelti daudzi jautājumi no DV par kredītiem Centrālāzijā (no LV) – kas nav iespējami, Dānija jautā par Ukrainu un Krieviju.

Lietuva – sarežģīta pieteikšanās uz eksporta kredītiem šobrīd, bet produkcija pamatā orientēta uz eksportu. Tāpat jautājumi izvērtēšanai par minimālajiem un maksimālajiem griestiem eksporta atbalstam.

2. Starptautiskie līgumi / tirdzniecības sarunas

TTIP līguma noslēgšana

Valstu viedokļi – SPS (fitosanitārā) sadaļa ja nav atrunāta, tādējādi ietekme tiek prognozēta negatīva. Pārāk daudz riski kā pienskābes lietošana, hlorēšana. Netiek runāts par GI aizsardzību, tas ir ES uzstādījums, bet politiski tiek noņemta aktualitāte un šobrīd vismaz 2 mēnešus saskaņos SPS sadaļu.

CETA (mixt) līgums, kas ir apvienotais līgums ar lauksaimniecības īpašo sadaļu un pārējām daļām. GI (Ģeogrāfisko norāžu) sadaļa un SPS varētu tiks izskatītas un ratificētas līdz 2017. gada beigām. Jautājums paceļas par vidējo cenu pienam - līgumi par piena cenu starp pārstrādātājiem un piena ražotājiem. Par šo jautājumu diskusijas turpināsies piena darba grupās.

Lai izmainītu līguma punktus un tos varētu ratificēt, ir jāmaina arī likumdošana Kanādā vai ES un tas aizņem laiku – vismaz gadu. ES Parlaments par visām diskusijām informē arī organizācijas – bet tā ir tikai Džentelmeņu vienošanās, nevis atrakstīta likumdošana.

Ļoti nozīmīgs virziens ir arī Japāna. Japāna ratificēs TPP šogad decembrī vai janvārī, 2017. Pamatā ir kompromisa atrašana starp vairākiem ekonomiskiem jautājumiem.

WORLD TRADE ORGANIZATION / Pyotr Ruzkovski

Post Nairobi lēmumi

lieviešana, pamatā eksporta konkurētspējas paaugstināšana.

Sarunas par eksporta subsīdijām. Ženēvā tiek gatavota ministru konference, kur galvenie temati būs e-komercija, pašmāju produktu atbalsts (lauksaimniecība, vietējā likumdošana, zivsaimniecības subsīdijas).

Lauksaimniecības galvenie noteiktie virzieni attīstībai pēc Nairobi konferences:

- Tirdzniecības piekļuve, pašmāju produktu atbalsts, publiskā apspriešana un visas valstis gaida uz ASV – Ķīnas sarunu iznākumu. Vislielākā interese un uzsvars sarunās ir vietējais atbalsts – iekšējās subsīdijas.

Publiskajai uzglabāšanai – pagaidām nav jaunu ideju.

Jauni iesniegumi gaidāmi MC11 (WTO Ministerial Conference 11), divi kandidāti Argentīna un Urugvaja.

– laika grafiks pasākumu vadībai līdz 2017. decembrim.

Plānotās Ministru tikšanās: 21. – 22. oktobris jauna informatīva ministru tikšanās Oslo, pēc tam 2017. gada janvāri Davosā, jūnijs Parīzē, Decembris MC11.

Mercosur sarunas

Plānots tās pabeigt novembrī, decembrī, būtiskākie jautājumi ir cukurs, cūkgaļa, tāpat arī liellopu gaļa. Diskusijās joprojām tiek saskaņotas kvotas par apjomiem un jūtīgajiem produktiem. Diskusiju gala termiņš par Mercosur būs līdz oktobra vidum. (gaļa, piens)

Citas tirdzniecības sarunas

Viens no sāpīgākajiem jautājumiem par nekontrolētu preču tirdzniecību Polijai un Baltijas valstīm ir UKRAINA! Jūnijā diskusijas tika uzsāktas agrobiznesa organizācijās, kā kontrolēt preču ienākšanu ES tirgū. Pamatā tie ir graudi un dārzeņi, augļi. Lētie āboli, kas ir nozīmīgs produkts Polijai. ES fermeriem ir jāizstrādā diplomātiski kritēriji, kā aizsargāt savu tirgu.

PL komentārs: Ukrainas tirdzniecības ētika – mafija vai reāli tirgotāji...

LV viedoklis arī par atvērto tirgu – ielās bez nodokļiem un biznesa ētikas importa produktiem.

Nākamā tikšanās plānota decembrī, kur lūdz ierosinājumus sūtīt tematus pārrunām.

CDG 15.09.2016. International Aspects in Agriculture

1. Atskats uz iepriekšējo CDG kas notika 03.03.2016
2. Darba kārtības apstiprināšana
3. Lauksaimniecības starptautiskie forumi –G7, G20, OECD Ministru tikšanās
4. Pārskats par ES lauksaimniecības pārtikas tirdzniecību un preču virzības aktivitātēm
5. Progress divpusējās sarunās
6. Pētījums par kumulatīvo BTL(FTA) ietekmi uz lauksaimniecības sektoru
7. OECD monitorings un novērtējuma atskaite lauksaimniecības politikā
8. Ziņojumi no diskusiju galdiem
9. ES lauksaimniecības produktu eksporta stratēģija un tās ietekme trešajās valstīs, kā arī ACP valstīs. Regulāra KLP monitoringa nepieciešamība visu pušu efektivitātes izvērtēšanai
10. Sociālie aspekti starptautiskajā tirdzniecībā- Godīga Globālas tirdzniecības režīma radīšana, kāpēc tirdzniecības savienības ir prēt TTIP
Darba kārtības apstiprināšana – visi piekrīt, CDG Vadītājs Paul Rooke

Benite Salas prezentācija(EK) Lauksaimniecības starptautiskie forumi: G7; G20; OECD

Būtiskākās lietas, kas jāuzsver un programma pie kā strādājam ir ilgtspējīga ražošana, pārtikas kvalitāte un ilgtspējīgas attīstība – sadarbība starp tirgū iesaistītajām personām. Globālās vērtību ķēdes un to atbalsts. Orientēšanās uz patērētāju un to vēlmju izpēti. Globālā tirgus aspekti, preču kustība. Kā arī lauksaimniecības zemnieku nākotnes attīstība, eksporta kredīti un eksporta subsīdijas.

Primāra ir produktu drošība un kvalitāte, ilgtspējība (vide, ekonomika, nodarbinātība, drošība), sociālā atbildība, līderība un prasmes lauksaimniecībā. Būtiski, kas mums pietrūkst ir cilvēki, kas var uzņemties vadību un atbildību.

Auditorijā tika izteikts ierosinājums - Ko Jūs jautātu Junkeram, ja būtu iespēja pāris sekundēs uzdot jautājumu?

Jautājumi no DV bija par strādāšanu bez peļņas, par nākotnes vīziju un CAP pēc 2020.

EK: Jautājums ir arī par Publiskām privātām partnerattiecībām – tās ir zem diezgan liela politiskā spiediena, bet mēs mēģināsim pie tā strādāt (klimata izmaiņas, kvalitāte), globālās pārtikas ķēdes, mazo fermeru attīstība.

“Mēģinām radīt instrumentus, kā cīnīties ar tiem, kas mēģina lauzt likumus un tos apiet. Mums ir jāvar parādīt un saskaņāt tos labumus, kas nāk papildus no Starptautiskajiem tirdzniecības līgumiem visos sektoros”

Prezentācija par eksporta situāciju ES tirgū

2016. jau šobrīd ir labāks par 2015. Pamatā vilcēj preces vīns, graudi, gaļa. Importā kafijas pupiņas ir vairāk, bet kafija kopumā mazāk. Ja palielinām eksportu uz Maroku, tad samazinām importu no Ēģiptes, kur ir arī sanitārās barjeras un kopējā situācija valstī ir nestabila.

Ukrainā ir ļoti nozīmīgs tirgus partneris, preču virzība ļoti palielinājusies. Veicināšanas darbības 111 milj., kopējais budžets būs pilnībā iztērēts un drīz varēsim ziņot, kas ir ieguvēji no šīm darbībām. Iesniegumi ir 4x vairāk par pieejamo finansējumu – ES kvalitātes shēmas 294 %, Specifiskie ES pasākumi saimniekošanas metodēm un produktiem 686%, Pienam un piena produktiem, cūkgaļai 464 %, Virziens ASV un Kanāda 262 %, Centrāl un Dienvidamerika, Karību salas tikai 15 %, Dienvidaustrumāzija 79 %, Āfrika un Tuvējie Austrumi 272 %, Citi ģeogrāfiskie apgabali 283 %, Piens un gaļa virzīta uz trešajām valstīm 420 %. Kopā vienkāršās programmas 328 % un Multi programmās 812 %.

Papildus izdots Eksportētāja ceļvedis un veiktas citas aktivitātes. Nākošās EK tirdzniecības misijas plānotas uz Nigēriju, Ziemeļameriku un Tuvajiem Austrumiem - 2017. Iespēja pieteikties interesentiem.

Divpusējo līgumu attīstība /John Clarke/

Kanādas tirdzniecības līgums CETA ĢI – Kanāda solās aizsargāt 143 ES ĢI norādes, lai gan līgums ir ļoti ambiciozs.

TTIP, jau aizvadīti 14 sarunu apli pēdējais notika jūlijā Briselē. Hormonu preparātu lietošana un ĢMO nav iekļauti sarunās, nav iespējams vienoties par daudziem Lauksaimniecības sektoriem, kā arī panākt pilnīgu liberalizāciju par tirdzniecību. ES piedāvājumā palikuši 3% no lauksaimniecības sākotnēji piedāvātās līnijas. Ofensīvās intereses ir piens, pārstrādāta gaļa, cukura, konfekšu produkti, šokolāde un olīvu eļļa.

ES un Mercosur sarunas - Oktobrī būs kopsavilkuma sarunu aplis 2016. ES ietver TRQs jūtīgajiem produktiem, Ofensīvās intereses, piena produkti, SPS jautājumi, Ģeogrāfiskā izcelsme produktiem. Problēma, ka šīm valstīm nav kopējie muitas tarifi un sadalījums, kā arī PTO SPS kritēriji.

Japānas un ES FTA (Brīvās tirdzniecības līgums)

ES cer uz apjomīga tirgus palielināšanu, nav jūtīgo produktu, jo Japānai nav lauksaimniecības konkurētspējīgie produkti, pamatīgi liels tirgus cūkgaļai, liellopu un putnu gaļai. Tāpat kā Kanāda un ASV, Japāna nekad nav bijusi familiāra ar ĢI zīmēm un to aizsardzību. Tiek gatavots pielikums Japānas likumdošanā par pārtikas piedevām un laika grafiks ir līdz 2016. gada beigām.

TTIP process būs daudz garāks, nekā šobrīd ir plānots, bet Japāna arī skatās uz šī līguma iznākumu un gaida rezultātus, lai savā veidā to sinhronizētu ar ES.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Āfrika ir viens no nozīmīgākajiem virzieniem ES un Pasaules tirdzniecībā. Economical Partnership Agreements (EPA) ir spēkā no 15.09.2015. EAC ir to ratificējusi Kenija un Ruanda, bet gaidām uz pārējām 5 valstīm. Cote d'Ivoire ratificēs no 03.09.2016.

Ghana ir ratificējusi, gaida EP apstiprinājumu.

SADC – EPA States Bostwana, Namibia un Swazilande ir ratificējusi, Lesoto un Dienvidāfrika to izdarīs līdz septembra beigām, Mozambika vēlāk. Angola pievienosies EPA vēlāk.

Turcijas tirgus ir ļoti nopietns un strauji attīstās, kas mums jāņem vērā, jautājumi par UK līgumiem ir spekulācijas, jo šobrīd jauni līgumi netiek izskatīti, kas varētu ietekmēt ES attīstību.

FTA (Brīvo Tirdzniecības līgumu) ietekme /John Clarke/

Mēs esam identificējuši salīdzinoši daudz problēmas kopējo tirdzniecības līgumu izpildē un ieviešanā FTI - vides standartu ievērošana, pamatā ir arī kvalitātes nodrošināšana.

Ierosinājumi ir arī par cukura tirgus liberizāciju, jo no 2017. gada sāksies jauns libelārizācijas periods. Nav skaidrs vai strādās antidempinga regulējums.

Vides aizsardzības prasības ir gandrīz neiespējami iekļaut FTA līgumos, piem., Malaizija un lietus mežu aizsardzība.

Tāpat sarunās esam ietvēruši dzīvnieku labturību un gāzu emisijas, kas attiecas uz liellopu sektoru.

SPS ietekme uz putnu gaļas ražotājiem. G7 un G20 valstu tikšanās reizēs sarunās tiek izskatīts jautājums par antibiotiku lietošanu. ASV, Brazīlija, Taizeme ir būtiski sarunu biedri šajos jautājumos.

Alberto D'Avino FTA ziņojums par jauna pētījuma veikšanu, ietekmes izvērtēšanai FTA līgumiem

Mērķis pētījumam ir apzināt lomu un daudzpusējo līgumu iznākumu, kopējo politikas nozīmi, un efektivitātes analīze, Eiropas Komisijas ierosinājumiem tirdzniecības uzlabošanā.

Pilnībā tas būs ekonomisks novērtējums (neietver sociālos un vides aspektus). Ietverti 12 līgumi (Japāna, Kanāda, USA, Vjetnama, Mercosur, Austrālija, Jaunzēlande, Taizeme, Filipīnas, Indonēzija, Turcija, Meksika) un sarunas, kas ir procesā, kā arī līgumi, kas darbojas, bet nepieciešami uzlabojumi.

Pamatā sagaidāmie rezultāti ir tirdzniecības ietekmes apskats lauksaimniecībā, preču aprites līmenis, kas tiks pabeigts novembrī.

OECD prezentācija /Mark Cropper/

OECD darbība ietver sadarbības projektus, veic analīzi ekonomiskajiem projektiem un darbojas uz 3 pamatprincipiem – demokrātija, likumi, tirgus ekonomika. Lauksaimniecības sadaļai ir Politikas uzraudzība, tirgus monitorings.

"Total" support to agriculture TSE (kopējais lauksaimniecības atbalsts) – izvērtēta atbalsta kopējā ietekme, kas apvieno netiešo atbalstu patērētājiem, ko saņem ražotājs (CSE), saimniecību tiešmaksājumus (GSSE) un cenu atbalstu – netiešais atbalsts + ražotāju atbalsts (MPS +PSF). Pēdējo gadu laikā OECD valstu atbalsts samazinās, bet palielinās Jaunattīstības valstīm. Vislielākie atbalsti visu valstu grupās ir Šveice, Norvēģija, Islande, Koreja, Japāna, bet salīdzinājuma tabulās par vislielāko atbalstu ražotājiem un ES, izrādās, ka ES ir augstākais

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

vispārējais atbalsts, kam nav pretī produkcijas ražošana. Internetā ir brīvi pieejama informācija par atbalsta izvērtējumu.

PĒCPUSDIENAS SESIJA

Kopsavilkums par pusdienlaika diskusijām. Tiek pacelts jautājums kā risināt ĢI norāžu aizsardzību Brazīlijā un Mercosur valstīs. Diskusijā par cukuru tika runāts, kā aizsargāt vietējo tirgu no lēta cukura, un tai pašā laikā, saldumu ražotājiem dot iespēju būt konkurētspējīgiem citās valstīs.

Prezentācija par konkurētspējas uzlabošanu eksporta tirgos.

Tas ir arī turpinājums iesāktajam pētījumam par eksporta politikas efektivitāti, noslēgtajiem tirdzniecības līgumiem un ietekmi uz ES politiku.

Dialogs un sarunas par kopējo ES politiku balstās uz sava tirgus aizsardzību, bet tai pašā laikā arī vietējo produktu ražošanu ar augstāku pievienoto vērtību, ievērotām vides prasībām, balstītu uz ilgtspējīgu attīstību un sociālo atbildību. Mēs zinām, ka daudzām valstīm tā ir problēma un tādēļ tiek lietoti daudzie pielikumi līgumiem, lai nostiprinātu kvalitatīvu produktu ražošanu, kas ir līdzvērtīgi gan cenā, gan kvalitātē ES produktiem.

Prioritāte Nr. 1 ir pārtikas kvalitātes nodrošināšana, Nr. 2 ir apjoma un cenas līdzsvarošana, peļņas gūšana ražošanā. Ja skatāmies uz Āfrikas valstīm, tad piena produkti ir prioritārie un putnu gaļa arī. Mums ir jāattīsta ne tikai eksporta stratēģija, bet arī importa stratēģija. Nepieciešams apjoma un kopējās attīstības redzējums.

Sociālie aspekti starptautiskajā tirdzniecībā. Arnd Spahn

1. Tarifu barjeras – ražošanas izmaksas ES vidēji ir 30 % augstākas nekā citās valstīs. Tas pats par augļu un dārzeņu ražotājiem, ka ES viss ir dārgs, jo tiek ievērota pārtikas drošība visos audzēšanas posmos.
2. Legāli nodarbinātie ir 2 milj. lauksaimniecības sektorā ES – sociālais aspekts. Tāpat aptuveni 1 milj. ir sezonas strādnieki (studenti, skolnieki u.c.)
3. Izglītības jautājums
4. IT aspekts un datu aizsardzība, izglītošana moderno tehnoloģiju jomā
5. Tirgus piekļuve un infrastruktūra.
6. Lauku platības, lauku ainavas veidošana ☺
7. Dzīvnieku labturība, klimata pārmaiņu aizsardzība, standarti patērētāju aizsardzībai

Likumdošanas pamats – kooperācijas regulējums, nodokļi l/s, darbaspēks, Kopējie PTO regulējumi, DV likumdošana,

EK komentārs par cūkgaļu no Brazīlijas un Taizemes, kam būtu jāpiemēro tie paši kritēriji, kas ir ES, tas pats attiecas uz citiem produktiem, kā arī kopējā sadaļa par darba aizsardzību un veselību darbiniekiem, kas strādā lauksaimniecībā. Ir sadaļa publicēta, kas ir jauna attiecībā uz darbaspēku. Jautājums, kā mēs to varam panākt legālā veidā. No vienas puses mēs to veidojam kā preču virzības akciju, bet no otras puses kā informāciju par produktu kvalitāti, piem., Bangladešā par pārtikas produktu drošību.

DG Trade – komentārs par standartu nodrošināšanu tirdzniecības līgumos.

Praktiski EK prezentācijās izskan mērķi, politikas virzība, bet nav neviena instrumenta kā to nodrošināt.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Komentārs no Austrijas, ka lielākai daļai austriešu ir otrs darbs, lai pabarotu ģimeni, jo lauksaimniecības ienākumi un prognozes ir pārāk nestabilas.

Kopumā ES politiskā līmenī būtu vairāk jāstrādā pie iekšējā tirgus uzraudzības un kritērijiem, kā aizsargāt katras valsts vietējo ražotāju un patērētāju no nekvalitatīviem produktiem, kas var ieplūst no trešajām valstīm.

Eksperte

Edīte Strazdiņa